

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

2 mai 2019*

„Trimitere preliminară – Agricultură – Regulamentul (CE) nr. 510/2006 – Articolul 13 alineatul (1) litera (b) – Protecția indicațiilor geografice și a denumirilor de origine ale produselor agricole și alimentare – Brânză manchego («queso manchego») – Utilizarea unor semne care pot evoca regiunea cu care este asociată denumirea de origine protejată (DOP) – Noțiunea de «consumator mediu normal informat și suficient de atent și de avizat» – Consumatori europeni sau consumatori din statul membru în care produsul vizat de DOP este fabricat și consumat cu precădere”

În cauza C-614/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania), prin decizia din 19 octombrie 2017, primită de Curte la 24 octombrie 2017, în procedura

Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego

împotriva

Industrial Quesera Cuquerella SL,

Juan Ramón Cuquerella Montagud,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul M. Vilaras, președinte de cameră, doamna K. Jürimäe și domnii D. Šváby, S. Rodin (raportor) și N. Piçarra, judecători,

avocat general: domnul G. Pitruzzella,

grefier: domnul R. Schiano, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 25 octombrie 2018,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego, de M. Pomares Caballero, abogado;
- pentru Industrial Quesera Cuquerella SL și pentru domnul Cuquerella Montagud, de J. A. Vallejo Fernández, de F. Pérez Álvarez și de J. Pérez Itarte, abogados;
- pentru guvernul spaniol, de A. Rubio González și de V. Ester Casas, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: spaniola.

- pentru guvernul german, de T. Henze, de M. Hellmann și de J. Techert, în calitate de agenți;
 - pentru guvernul francez, de D. Colas, de S. Horrenberger, de A.-L. Desjonquères și de C. Mosser, în calitate de agenți;
 - pentru Comisia Europeană, de I. Galindo Martín, de D. Bianchi și de I. Naglis, în calitate de agenți,
- după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 10 ianuarie 2019,
- pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 510/2006 al Consiliului din 20 martie 2006 privind protecția indicațiilor geografice și a denumirilor de origine ale produselor agricole și alimentare (JO 2006, L 93, p. 12, Ediție specială, 03/vol. 71, p. 114).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (Fundația abilitată pentru gestionarea denumirii de origine protejate Queso Manchego, Spania) (denumită în continuare „Fundația Queso Manchego”), pe de o parte, și Industrial Quesera Cuquerella SL (denumită în continuare „IQC”) și domnul Juan Ramón Cuquerella Montagud, pe de altă parte, în legătură în special cu utilizarea de către IQC de etichete pentru identificarea și comercializarea brânzeturilor care nu sunt acoperite de denumirea de origine protejată (DOP) „queso manchego”.

Cadrul juridic

- 3 Considerentele (4) și (6) ale Regulamentului nr. 510/2006 au următorul cuprins:
 - „(4) Având în vedere diversitatea produselor introduse pe piață și multitudinea informațiilor referitoare la acestea, consumatorii trebuie, pentru a putea face o alegere mai bună, să dispună de informații clare și succinte privind originea produsului.
 - [...]
 - (6) Este necesar să se prevadă o abordare comunitară privind denumirile de origine și indicațiile geografice. Un regim comunitar de stabilire a unui sistem de protecție permite dezvoltarea indicațiilor geografice și a denumirilor de origine, datorită faptului că acest cadru garantează, printr-o abordare mai uniformă, condiții de concurență egală între producătorii de produse care poartă aceste indicații și sporește credibilitatea acestor produse în rândul consumatorilor.”
- 4 Potrivit articolului 2 alineatul (1) litera (a) din acest regulament:
 - „În sensul prezentului regulament, se aplică următoarele definiții:
 - (a) «denumire de origine»: numele unei regiuni, al unui loc specific sau, în cazuri excepționale, al unei țări, utilizat pentru descrierea unui produs agricol sau alimentar:
 - originar din această regiune, loc specific sau țară și

- a cărui calitate sau caracteristici sunt în mod esențial sau exclusiv datorate unui anumit mediu geografic cu factorii săi naturali și umani și
- a cărui producție, prelucrare și preparare au loc în aria geografică delimitată.”

5 Articolul 13 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede următoarele:

„Denumirile înregistrate sunt protejate împotriva:

[...]

- (b) utilizării abuzive, imitării sau evocării, chiar dacă originea adevărată a produsului este indicată sau dacă denumirea protejată este tradusă ori însoțită de expresii precum «gen», «tip», «metodă», «stil», «imitație» sau de o expresie similară;
- (c) oricărei indicații false sau înșelătoare privind proveniența, originea, natura sau calitățile esențiale ale produsului, care figurează pe partea interioară sau exterioară a ambalajului, în materialul publicitar sau documentele aferente produsului respectiv, precum și împotriva împachetării produsului într-un ambalaj de natură să creeze o impresie greșită cu privire la originea acestuia;

[...]”

6 Articolul 14 alineatul (1) din același regulament prevede următoarele:

„În cazul în care o denumire de origine sau o indicație geografică este înregistrată în conformitate cu prezentul regulament, cererea de înregistrare a unei mărci care corespunde uneia din situațiile prevăzute la articolul 13 și care se referă la aceeași clasă de produse se refuză atunci când cererea de înregistrare a mărcii este prezentată după data depunerii cererii de înregistrare la Comisi[a Europeană].

Mărcile înregistrate cu încălcarea primului paragraf se anulează.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 7 Fundația Queso Manchego este abilitată să gestioneze și să protejeze DOP „queso manchego”. În acest temei, ea a introdus o acțiune împotriva părților din litigiul principal la instanța spaniolă de prim grad de jurisdicție competentă, având ca obiect constatarea faptului că etichetele utilizate de IQC pentru identificarea și comercializarea brânzeturilor „Adarga de Oro”, „Super Rocinante” și „Rocinante”, care nu sunt acoperite de DOP „queso manchego”, precum și utilizarea termenilor „Quesos Rocinante” implică o încălcare a DOP „queso manchego”, în măsura în care aceste etichete și acești termeni constituie o evocare ilicită a respectivei DOP, în sensul articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006.
- 8 Instanța spaniolă de prim grad de jurisdicție a respins această acțiune pentru motivul că semnele și denumirile utilizate de IQC pentru comercializarea brânzeturilor care nu erau acoperite de DOP „queso manchego” nu prezentau nicio similitudine vizuală sau fonetică cu DOP „queso manchego” sau „la Mancha” și că utilizarea unor semne precum denumirea „Rocinante” sau imaginea personajului literar Don Quijote de la Mancha evocă regiunea La Mancha (Spania), iar nu brânza acoperită de DOP „queso manchego”.
- 9 Fundația Queso Manchego a formulat apel împotriva acestei respingeri la Audiencia Provincial de Albacete (Curtea Provincială din Albacete, Spania) care, prin Hotărârea din 28 octombrie 2014, a confirmat hotărârea pronunțată în primă instanță. Această instanță a considerat că utilizarea de

peisaje din La Mancha și de reprezentări proprii din La Mancha pe etichetele brânzeturilor comercializate de IQC, care nu sunt acoperite de DOP „queso manchego”, făcea consumatorul să se gândească la regiunea La Mancha, dar nu în mod necesar la brânza acoperită de DOP „queso manchego”.

- 10 Reclamanta din litigiul principal a declarat recurs împotriva acestei hotărâri la Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania).
- 11 În decizia de trimitere, Tribunal Supremo (Curtea Supremă) formulează un ansamblu de considerații de natură factuală.
- 12 Mai întâi, instanța de trimitere precizează că cuvântul „*manchego*” utilizat în DOP „queso manchego” este adjectivul care, în limba spaniolă, desemnează persoanele și produsele originare din regiunea La Mancha. În continuare, ea arată că DOP „queso manchego” acoperă brânzeturile fabricate în regiunea La Mancha cu lapte de oaie și cu respectarea cerințelor de producere, de fabricare și de maturare tradiționale, prevăzute în caietul de sarcini al acestei DOP.
- 13 În plus, instanța de trimitere precizează că Miguel de Cervantes a plasat cea mai mare parte din acțiunea personajului romanesc Don Quijote de la Mancha în regiunea La Mancha. Pe de altă parte, acest personaj este descris de instanța de trimitere ca având anumite caracteristici fizice și vestimentare analoage celor ale personajului reprezentat pe motivul figurativ aplicat pe eticheta brânzei „Adarga de Oro”. În această privință, cuvântul „*adarga*” (mic scut din piele), care este un arhaism, este utilizat în romanul menționat pentru a desemna scutul folosit de Don Quijote. În plus, instanța de trimitere arată că una dintre denumirile utilizate de IQC pentru unele dintre brânzeturile sale corespunde numelui calului pe care îl călărește Don Quijote de la Mancha, respectiv „Rocinante”. Morile de vânt cu care se luptă Don Quijote reprezintă un element caracteristic al peisajului din La Mancha. Pe unele dintre etichetele brânzeturilor fabricate de IQC și neacoperite de DOP „queso manchego” și pe anumite desene care se află pe site-ul internet al IQC, care conține de asemenea materiale publicitare pentru brânzeturi neacoperite de această DOP, apar peisaje cu mori de vânt și cu oi.
- 14 În aceste condiții, Tribunal Supremo (Curtea Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curtii următoarele întrebări preliminare:
 - „1) Evocarea [DOP], interzisă de articolul 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006, trebuie să se producă în mod necesar prin utilizarea denumirilor care prezintă o similitudine vizuală, fonetică sau conceptuală cu [DOP] sau poate să se producă prin utilizarea unor semne figurative care evocă [DOP]?
 - 2) În cazul în care este vorba despre o [DOP] de natură geografică [articolul 2 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 510/2006] și despre aceleași produse sau despre produse comparabile, utilizarea unor semne care evocă regiunea cu care este asociată [DOP] poate fi considerată drept o evocare a propriei [DOP] în sensul articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006, care este interzisă inclusiv atunci când persoana care utilizează aceste semne este un producător stabilit în regiunea cu care este asociată [DOP], ale cărui produse nu sunt însă protejate de respectiva [DOP] deoarece nu respectă cerințele prevăzute în caietul de sarcini, altele decât cele privind originea geografică?
 - 3) Noțiunea de consumator mediu normal informat și suficient de atent și de avizat, a cărui percepție trebuie avută în vedere de instanța națională pentru a determina dacă există o «evocare» în sensul articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006, trebuie înțeleasă ca făcând referire la un consumator european sau numai la consumatorul din statul membru în care se fabrică produsul care dă naștere evocării indicației geografice protejate sau cu care este asociată geografic DOP și în care acesta se consumă cu precădere?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 15 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006 trebuie interpretat în sensul că evocarea unei denumiri înregistrate poate fi produsă prin utilizarea de semne figurative.
- 16 Conform unei jurisprudențe constante, în vederea interpretării unei dispoziții de drept al Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție (Hotărârea din 17 mai 2018, Industrias Químicas del Vallés, C-325/16, EU:C:2018:326, punctul 27, și Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association, C-44/17, EU:C:2018:415, punctul 27).
- 17 În primul rând, reiese din textul articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006 că această dispoziție prevede o protecție a denumirilor înregistrate împotriva evocării, chiar dacă originea adevărată a produsului este indicată sau dacă denumirea protejată este tradusă sau însoțită de expresii precum „gen”, „tip”, „metodă”, „stil”, „imitație” sau de o altă expresie similară.
- 18 O astfel de formulare poate fi înțeleasă ca făcând trimitere nu numai la termenii prin care o denumire înregistrată poate fi evocată, dar și la orice semn figurativ care îi poate induce consumatorului amintirea produselor care beneficiază de respectiva denumire. În această privință, folosirea termenului „evocării” reflectă voința legiuitorului Uniunii Europene de a proteja denumirile înregistrate, plecând de la premisa că o evocare se poate produce prin intermediul unui element verbal sau al unui semn figurativ.
- 19 Desigur, Curtea a statuat că noțiunea de „evocare” acoperă o ipoteză în care termenul utilizat pentru a desemna un produs încorporează o parte a unei denumiri înregistrate, astfel încât consumatorului, în prezența numelui produsului, îi este indusă, ca imagine de referință, marfa care beneficiază de respectiva denumire (a se vedea prin analogie Hotărârea din 4 martie 1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola, C-87/97, EU:C:1999:115, punctul 25).
- 20 Curtea a arătat de asemenea că, în vederea determinării noțiunii de „evocare”, în sensul articolului 16 litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 110/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 ianuarie 2008 privind definirea, desemnarea, prezentarea, etichetarea și protecția indicațiilor geografice ale băuturilor spirtoase și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 1576/89 al Consiliului (JO 2008, L 39, p. 16), criteriul determinant este acela dacă, în prezența unei denumiri în litigiu, consumatorului îi este indusă în mod direct, ca imagine de referință, marfa care beneficiază de indicația geografică protejată (Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association, C-44/17, EU:C:2018:415, punctul 51).
- 21 Or, deși jurisprudența citată la punctele 19 și 20 din prezenta hotărâre privea cauze referitoare la denumiri ale unor produse, iar nu la semne figurative, din aceasta se poate totuși deduce, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 24 din concluzii, că criteriul determinant pentru a stabili dacă un element evocă denumirea înregistrată, în sensul articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006, este acela dacă acest element îi poate induce în mod direct consumatorului, ca imagine de referință, amintirea produsului care beneficiază de această denumire.
- 22 În consecință, nu se poate exclude, în principiu, că semnele figurative sunt apte să îi inducă în mod direct consumatorului, ca imagine de referință, amintirea produselor care beneficiază de o denumire înregistrată, ca urmare a proximității lor conceptuale cu o astfel de denumire.

- 23 În al doilea rând, în ceea ce privește contextul în care se înscrie noțiunea de „evocare”, nu poate fi admis, după cum susține Comisia, că evocarea unei denumiri înregistrate prin intermediul unor semne figurative poate fi examinată doar în lumina articolului 13 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 510/2006.
- 24 Astfel, pe de o parte, trebuie să se constate că însăși formularea articolului 13 alineatul (1) litera (b) din acest regulament nu limitează domeniul de aplicare al respectivei dispoziții doar la denumirile produselor pe care acestea le acoperă. Dimpotrivă, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 28 din concluzii, dispoziția menționată prevede o protecție împotriva „evocării”, chiar dacă denumirea protejată este însoțită de o expresie precum „gen”, „tip”, „metodă”, „stil”, „imitație”, aplicată pe ambalajul produsului în cauză.
- 25 Pe de altă parte, după cum a arătat Comisia, este adevărat că, în Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association (C-44/17, EU:C:2018:415, punctul 65), Curtea a statuat că articolul 16 din Regulamentul nr. 110/2008, redactat în termeni analogi articolului 13 din Regulamentul nr. 510/2006, conține o enumerare graduală a unor acțiuni interzise.
- 26 Cu toate acestea, faptul că articolul 13 alineatul (1) litera (c) din acest regulament vizează orice altă indicație care figurează pe partea interioară sau exterioară a ambalajului, în materialul publicitar sau în documentele aferente produsului respectiv nu permite să se considere că doar această dispoziție s-ar opune utilizării unor semne figurative care aduc atingere unor denumiri înregistrate.
- 27 Astfel, după cum a subliniat domnul avocat general la punctul 33 din concluzii, enumerarea graduală menționată de Curte se referă la natura acțiunilor interzise, și anume, în ceea ce privește articolul 13 alineatul (1) litera (c) din regulamentul menționat, la caracterul fals și înșelător al indicațiilor privind proveniența, originea, natura sau calitățile esențiale ale produsului, iar nu la elementele care trebuie luate în considerare pentru a determina existența unor astfel de indicații false sau înșelătoare.
- 28 În consecință, o interpretare contextuală a articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006 confirmă interpretarea rezultată din formularea arătată la punctul 22 din prezenta hotărâre.
- 29 În al treilea rând, trebuie să se constate că Regulamentul nr. 510/2006 are, printre altele, ca obiectiv să asigure, potrivit considerentelor (4) și (6) ale acestuia, că consumatorii dispun de informații clare, succinte și credibile privind originea produsului.
- 30 Or, un astfel de obiectiv este cu atât mai bine asigurat atunci când denumirea înregistrată nu poate face obiectul unei evocări, în sensul articolului 13 alineatul (1) litera (b) din acest regulament, prin intermediul unor semne figurative.
- 31 În sfârșit, trebuie să se sublinieze că îi va reveni instanței de trimitere sarcina să aprecieze în mod concret dacă semne figurative, cum sunt cele în discuție în litigiul principal, îi pot induce în mod direct consumatorului amintirea produselor care beneficiază de o denumire înregistrată.
- 32 În consecință, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006 trebuie interpretat în sensul că evocarea unei denumiri înregistrate se poate produce prin utilizarea unor semne figurative.

Cu privire la a doua întrebare

- 33 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006 trebuie interpretat în sensul că utilizarea unor semne figurative care evocă aria geografică cu care este asociată o denumire de origine,

prevăzută la articolul 2 alineatul (1) litera (a) din acest regulament, poate constitui o evocare a acesteia, inclusiv în cazul în care semnele figurative menționate sunt utilizate de un producător stabilit în această regiune, dar ale cărui produse, similare sau comparabile celor protejate de respectiva denumire de origine, nu sunt acoperite de aceasta.

- 34 De la început trebuie constatat că formularea articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006 nu prevede nicio excludere în favoarea unui producător stabilit într-o arie geografică care corespunde DOP și ale cărui produse, fără a fi protejate de această DOP, sunt similare sau comparabile celor protejate de aceasta din urmă.
- 35 Trebuie să se arate că o astfel de excludere ar avea ca efect autorizarea unui producător să utilizeze semne figurative care evocă aria geografică al cărei nume face parte dintr-o denumire de origine care acoperă un produs identic sau similar celui al acestui producător și, prin urmare, să îi permită să obțină foloase necuvenite din reputația acestei denumiri.
- 36 Prin urmare, într-o situație cum este cea în discuție în litigiul principal, faptul că un producător de produse, similare sau comparabile celor protejate de o denumire de origine, este stabilit într-o arie geografică cu care este asociată această denumire nu îl poate exclude din domeniul de aplicare al articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006.
- 37 În continuare, deși îi revine instanței naționale sarcina să aprecieze dacă utilizarea de către un producător a unor semne figurative care evocă aria geografică al cărei nume face parte dintr-o denumire de origine, pentru produse identice sau similare celor acoperite de această denumire, constituie o evocare a unei denumiri înregistrate, în sensul articolului 13 alineatul (1) litera (b) din acest regulament, Curtea, pronunțându-se asupra trimiterii preliminare, poate, dacă este cazul, oferi precizări destinate să orienteze instanța națională în decizia sa (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 septembrie 2009, Severi, C-446/07, EU:C:2009:530, punctul 60).
- 38 În aceste condiții, instanța națională trebuie să se întemeieze în esență pe reacția prezumată a consumatorului, esențial fiind ca acesta din urmă să stabilească o legătură între elementele în litigiu, în speță semne figurative care evocă aria geografică al cărei nume face parte dintr-o denumire de origine, și denumirea înregistrată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, punctul 22).
- 39 În această privință, instanței de trimitere îi revine sarcina de a aprecia dacă legătura dintre aceste elemente în litigiu și denumirea înregistrată este suficient de directă și de univocă, astfel încât consumatorului, în prezența lor, să îi fie indusă în principal percepția acestei denumiri (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association, C-44/17, EU:C:2018:415, punctele 53 și 54).
- 40 Astfel, va fi de competența instanței de trimitere să stabilească dacă există o proximitate conceptuală, suficient de directă și de univocă, între semnele figurative în discuție în litigiul principal și DOP „queso manchego” care, conform articolului 2 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 510/2006, face trimitere la aria geografică cu care este asociată, și anume regiunea La Mancha.
- 41 În speță, instanța de trimitere va trebui să se asigure că semnele figurative în discuție în litigiul principal, în special desenele cu un personaj care seamănă cu Don Quijote de la Mancha, cu un cal slab și cu peisaje cu mori de vânt și cu oi, pot crea o proximitate conceptuală cu DOP „queso manchego”, astfel încât consumatorului îi va fi indus în mod direct, ca imagine de referință, produsul care beneficiază de această DOP.

- 42 În această privință, instanța de trimitere va trebui să aprecieze dacă este necesar, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 41 din concluzii, să se ia în considerare împreună toate semnele, figurative și verbale, care apar pe produsele în discuție în litigiul principal, pentru a realiza o examinare globală, ținând seama de toate elementele cu potențial de evocare.
- 43 Având în vedere ceea ce precedă, articolul 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006 trebuie interpretat în sensul că utilizarea unor semne figurative care evocă aria geografică cu care este asociată o denumire de origine, prevăzută la articolul 2 alineatul (1) litera (a) din acest regulament, poate constitui o evocare a acesteia, inclusiv în cazul în care semnele figurative menționate sunt utilizate de un producător stabilit în această regiune, dar ale cărui produse, similare sau comparabile celor protejate de respectiva denumire de origine, nu sunt acoperite de aceasta.

Cu privire la a treia întrebare

- 44 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă noțiunea de consumator mediu normal informat și suficient de atent și de avizat, a cărui percepție trebuie avută în vedere de instanța națională pentru a determina existența unei „evocări”, în sensul articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006, trebuie înțeleasă ca făcând referire la consumatorii europeni sau numai la consumatorii din statul membru în care este fabricat produsul care dă naștere evocării denumirii protejate sau cu care este asociată geografic această denumire și în care acesta este consumat cu precădere.
- 45 Mai întâi, în ceea ce privește interpretarea articolului 16 litera (b) din Regulamentul nr. 110/2008, redactat în termeni analogi articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006, Curtea a statuat că, pentru a constata existența unei „evocări” a unei indicații geografice înregistrate, instanța de trimitere trebuie să aprecieze dacă, în prezența denumirii în litigiu, consumatorului european mediu, normal informat, suficient de atent și de avizat, îi este indus în mod direct, ca imagine de referință, produsul care beneficiază de indicația geografică protejată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association, C-44/17, EU:C:2018:415, punctul 56).
- 46 Curtea a precizat de asemenea că împrejurarea că denumirea în litigiu în cauza care a condus la pronunțarea hotărârii citate la punctul precedent face referire la un loc de fabricație care ar fi cunoscut consumatorilor din statul membru în care produsul este fabricat nu constituie un factor relevant în cadrul aprecierii noțiunii de „evocare”, în sensul articolului 16 litera (b) din Regulamentul nr. 110/2008, dat fiind faptul că această dispoziție protejează indicațiile geografice înregistrate împotriva oricărei evocări pe întreg teritoriul Uniunii și că, din perspectiva necesității de a garanta o protecție efectivă și uniformă a respectivelor indicații în cadrul acesteia, sunt vizați toți consumatorii de pe acest teritoriu (a se vedea prin analogie Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, punctele 27 și 28, precum și Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association, C-44/17, EU:C:2018:415, punctul 59).
- 47 Rezultă din cele ce precedă că noțiunea de consumator european mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat trebuie interpretată astfel încât să garanteze o protecție efectivă și uniformă a denumirilor înregistrate împotriva oricărei evocări pe întreg teritoriul Uniunii.
- 48 Astfel, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 51 din concluzii, deși protecția efectivă și uniformă a denumirilor înregistrate impune să nu se țină seama de împrejurări de natură să excludă existența unei evocări doar pentru consumatorii dintr-un stat membru, această cerință nu impune totuși ca o evocare constatată în raport cu consumatorii dintr-un singur stat membru să fie insuficientă pentru a declanșa protecția prevăzută la articolul 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006.

- 49 În consecință, este de competența instanței de trimitere să stabilească dacă elementele figurative și verbale referitoare la produsul în discuție în litigiul principal, fabricat sau consumat cu precădere în Spania, evocă în percepția consumatorilor acestui stat membru imaginea unei denumiri înregistrate, care va trebui, în caz afirmativ, să fie protejată împotriva unei evocări care ar avea loc pe întreg teritoriul Uniunii.
- 50 Rezultă că trebuie să se răspundă la a treia întrebare că noțiunea de consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, a cărui percepție trebuie avută în vedere de instanța națională pentru a determina existența unei „evocări”, în sensul articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006, trebuie înțeleasă ca făcând referire la consumatorii europeni, inclusiv la consumatorii din statul membru în care este fabricat produsul care dă naștere evocării denumirii protejate sau cu care este asociată geografic această denumire și în care acesta este consumat cu precădere.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 51 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

- 1) **Articolul 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 510/2006 al Consiliului din 20 martie 2006 privind protecția indicațiilor geografice și a denumirilor de origine ale produselor agricole și alimentare trebuie interpretat în sensul că evocarea unei denumiri înregistrate se poate produce prin utilizarea unor semne figurative.**
- 2) **Articolul 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006 trebuie interpretat în sensul că utilizarea unor semne figurative care evocă aria geografică cu care este asociată o denumire de origine, prevăzută la articolul 2 alineatul (1) litera (a) din acest regulament, poate constitui o evocare a acesteia, inclusiv în cazul în care semnele figurative menționate sunt utilizate de un producător stabilit în această regiune, dar ale cărui produse, similare sau comparabile celor protejate de respectiva denumire de origine, nu sunt acoperite de aceasta.**
- 3) **Noțiunea de consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, a cărui percepție trebuie avută în vedere de instanța națională pentru a determina existența unei „evocări”, în sensul articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006, trebuie înțeleasă ca făcând referire la consumatorii europeni, inclusiv la consumatorii din statul membru în care este fabricat produsul care dă naștere evocării denumirii protejate sau cu care este asociată geografic această denumire și în care acesta este consumat cu precădere.**

Semnături